

עין משפט
נר מצוה

ט:

הַן הן הדברים הנקנים באמירה. מימה דצפרק שני דייני גזירות (כתובות קט. ט.) מן הפוסק מעות לחתנו ופשט לו את הרגל משצ עד שכלבין ראשה ולמה משצ ישאלה ויקרא חמיו לדין כיון דהן הן דברים הנקנין באמירה וי"ל שהחתן אינו רוצה לנרות צד"ז ולמיסך צדינא ורשצ"ס פ"י דדוקא כשמתוך התנאים עמדו וקדשו אז נקנים באמירה^א ומדקדק מדקתני עמדו והוא דשני דייני גזירות מיירי בשלא קדשו מתוך הדברים ומי"מ מאחר שהסכימו על כך משצ עד שכלבין ראשה ומיהו אין ראיה מלשון עמדו דלורחיה דגמרא צבחי כמו קטנה שלא מיאלה (והגדילה) ועמדה ונשאת צינמות פ' צ"ט (דף קמ.) ור"ת פ"י דהא דאמר נקנים באמירה צנישואין ראשונים דוקא שהצא משיא את בתו ויש לו קירוב דעת גדול אלל חתנו אלל התם מיירי צנניים וכן היה אומר ר"ת אין נקנין באמירה אלל כשהצא פוסק אלל אחיה ואמה לא^ב:

הוייה בעינן דעת מקנה מיתיבי י^ד‏ אין כותבין שטרי אירוסין וגשואין אלא מדעת שניהן מאי לאו שטרי אירוסין וגשואין ממש לא שטרי פסיקתא וכדרב גידל אמר רב י^ה‏ דאמר רב גידל אמר רב י^ו‏ כמה אתה נותן לבנד כך וכן לבתך כך וכן עמדו וקדשו קנו הן הן הדברים הנקנים באמירה: ובביאה: מנא לן אמר ר' אבהו א"ר יוחנן דאמר קרא י^ז‏ בעולת בעל מלמד שנעשה לה בעל על ידי בעילה א"ל ר' זירא לר' אבהו ואמרי לה ר"ל לרבי יוחנן י^ח‏ כעורה זו ששנה רבי י^ט‏ ובעלה י^י‏ מלמד שנקנית בביאה אי מהתם הוה אמינא עד דמוקדש והדר בעיל קמ"ל מתקיף לה ר' אבא בר ממל אם כן נערה המאורסה דאמר רחמנא בסקילה היכי משכחת לה אי י^{יא}‏ דאקדיש והדר בעיל בעולה היא אי דאקדיש ולא בעיל לאו כלום הוא אמרוה רבנן קמיה דאביי משכחת לה כגון שבא עליה ארום שלא כדרכה א"ל אביי עד כאן לא פליגי רבי ורבנן אלא באחר אבל בעל דברי הכל אם^{יב} בא עליה שלא כדרכה עשאה בעולה מאי היא י^{יב}‏ דתניא יבאו עליה י' אנשים ועדיין היא בתולה כולן בסקילה רבי אומר אומר אני הראשון בסקילה וכולן בחנק אמר רב נחמן בר יצחק משכחת לה כגון שקדשה בשטר הואיל וגומר ומוציא גומר ומכנים ור' יוחנן האי ובעלה מאי עביד ליה ההוא מיבעי ליה זו נקנית בביאה ואין אמה העבריה נקנית בביאה ס"ד אמינא תיתי בק"ו מיבמה ומה יבמה שאין נקנית בכסף נקנית בביאה זו שנקנית בכסף אינו דין שנקנית בביאה י^{יג}‏ מה ליבמה שכן זקוקה ועומדת ס"ד אמינא הואיל וכתב י^{יד}‏ אם אחרת יקח לו הקישה הכתוב לאחרת מה אחרת מיקניא בביאה אף אמה העבריה מיקניא בביאה קמ"ל ורבי האי סברא מנא ליה א"כ לכתוב רחמנא ובעל מאי ובעלה שמע מינה תרתי ולרבא דאמר י^{יד}‏ בר אהינא אסברה לי כי יקח איש אשה ובעלה קידושין המסורין לביאה הוו קידושין קידושין שאין מסורין לביאה לא הוו קידושין מאי איכא למימר אם כן נכתוב קרא או בעלה מאי ובעלה שמע מינה כולוהו ורבי האי בעולת בעל מאי עביד ליה האי מיבעי ליה בעל עושה אותה בעולה שלא כדרכה ואין אחר עושה אותה בעולה שלא כדרכה ומוי אית ליה לרבי האי סברא והתניא באו עליה י' אנשים ועדיין היא בתולה כולם בסקילה רבי אומר אומר אני הראשון בסקילה וכולם בחנק אמר

האשה נקנית פרק ראשון קידושין

י‏**אלה צעינן לשמה. דכתיב (דברים כד) וכתב לה לשמה ט: הוייה דכסף לא צעינן שמהל לשמה. שמהל לורת הדינר טזועה לשמה: הדר פשטה. ואלה והיתה שהי עיקר שהשטר קונה באשה מכאן למדנו : שלא מדעסה. קודם הכתיבה לא נמלך צה ואח"כ הודיעה וקבלתה ובגדולה קאי והוא הדין צקטנה ונערה לשמה ושלא מדעת אביה: מה י**‏**אלה שלא מדעסה. שהרי על כרחא היא מתגרשת: דעס מקנה. היינו בעל שהקנה אותה צגט זה לעלמה ופוטרה ממנו וצעינן שיכתוב מדעתו דכתיב וכתב לה: אף כאן דעס מקנה. דהיינו האשה שנקנית לצעל: מאי לאו שטרי אירוסין ממש. כגון בתך מקודשת לי: שטרי פסיקתא.**

התנאים צנייניהם וממון שפוסקין זה לזה: **צאמירה.** צלל קנין שהקידושין הן גמר הדנד דצההיל הנאה דקא מתמתני אהדדי גמרי ומקניט) וצלותן התנאים קאמר שהעדים אין רשאין לכתוב עליהם שטר אלל מדעמס דניחא לכו שמהל כמלוה על פה ולא כמלוה בשטר: **אמר קרא צעולה צעל כי ימצא איש שוכב עם אשה צעולת צעל: נעורה זו.** צתמיה וכי אינה מקובלת עליו שאתה מחזר ללמדה ממקום אחר: **עד דמקדש.** צכסף והדר צעיל דכתיב כי יקח דהיינו כסף והדר וצעלה: **א"כ.** דהכי קאמר קרא דצעינן כסף וצילה וצללו צילה לא מקדשה: **נערה מאורסה דצסקילה נו'.** הלכך ע"כ כי יקח הוו קידושין לעלמן וצעלה הוו קידושין לעלמן צלל כסף ומשכחת סקילה צקידושי כסף צלל ציהא: **צעולה ציהא.** וסקילה צצמולה כתיבא (דברים כג) כי יהיה נערה צמולה מאורסה לאיש וגו' ודרשינן (כתובות דף מט): צמולה ולא צעולה שהצעולה צתנן כשאר אשת איש: **שלא כדרכה.** דאימקוש משככות להדי דכתיב (ויקרא כ) משכזי אשה שמי משככות וקרינא צה כי יקח וצעלה ולכתיב צמולה היא: **א"ל צאני.** ליכא לזאוקמי הכי דאי צל עליה ארוס שלא כדרכה מו לא הוא צסקילה דעד כאן לא פליגי צננן עליה דרבי צגי צלו עליה עשרה שלא כדרכה ואמרו כולן צסקילה אלל צאחר שאינו צעלה אלל צעלה עושה אותה צעולה צשלל כדרכה דילפינן לה מצעולת צעל דלנקמן: **ועדיין היא צמולה. צצלו כולן עליה שלא כדרכה: הראשון צסקיל.** לנקמן יליף טעמא צצמעמין: **משכחת לה.** דצסקילה: **שקידשה צשטר.** וההיא לא צעיה ציהא: **דהואיל וגומר ומוציא גומר ומכנים.** צלל ציהא הלכך אס לאו דר' יוחנן הוה אמינא לגבי כסף עד דמקדש וצעיל אלל השתא דנפקא לן מצעולת צעל דצצעלה לחודה מיקדשה ע"כ כי יקח דיליף קיחה קיחה אגמריה דצכסף לחודה מיקדשה דאי עד דמקדש וצעיל כסף מאי אהני: **לאחרם. אשמו: א"כ.** דלא אשמעינן אלל קידושי ציהא לכתוב וצעל מאי וצעלה זו ולא אמה העצריה: **ולרנא דאמר.** לנקנן צפ' שני גצי מקדש אחת משתי אחיות סתם לא הוו קידושין הואיל ואין ראוין לציהא שאינו יודע איזו אשתו ואיזו אחות אשתו צכרת ואמר רצא צר אהינא אצכרה לי חכס אחד ששמו צר אהינא לימדמי טעס זה מן המקדא כי יקח וצעלה קיחת כסף הראויה לצעילה הוא דהויא קיחה מנא ליה הא דדרשי' ליה לכדרכי ולמעוטי אמה: **א"כ.** דלקידושי ציהא ולמעוטי אמה ותו לא יליף מינה לכתוב או צעלה: **מאי וצעלה.** משמע דקאי נמי אקיחה למילף הך דצר אהינא: **האי צצרה.** דאין אחר עושה אותה צעולה שלא כדרכה: **מודה**

ועדיין היא בתולה, ובסקילה היא שקנאה באותה ביהא. באחר. אם בא עליה אחר שלא כדרכה אם היא בתנן כבעולה או בסקילה. (בכדרכה) [שלא כדרכה עשאה בעולה]. והנקט) היא (ואת) [ואין] אמרת קידושין וביאה בעינן האכי משכחת לה נערה בסקילה. ומתוך דמשכחת לה מאורסה ובסקילה שקדשה בשטר. הואיל ושטר גומר הקדושין בלא דבר אחר.

מסורת הש"ס

א) [כתובות מו: עד.],
ב) [לעיל ה. וצ"נ],
ג) כתובות קב: לקמן מה,
ד) כתובות קב: צ"צ קסז:,
ה) כתובות קב: מועד קטן יט: א) ופולין קטו: קק.],
ו) [לעיל ד: ד:],
ז) [נכתמי: דמקדש. ועיי' יעב"ז],
ח) [נכתמי דפזר' ד'הי ששה אותה צעולה שלא כדרכה, ודלקמן צפזר"ע],
ט) סנהדרין סז: ב) [נעיל ד: ד:],
י) לקמן נה,
יא) [נעיל כד ע"צ],
יב) [נעיל כד ע"א],
יג) [כתובות קב ע"ב],
יד) [נאסם ד'הי משצ],
טו) [נאהל דל"י וכתנן היא],

מוסף תוספות

א. ה"מ כשיקדשו מיד מתוך התנאי או לאחר זמן והוכירו התנאים בשעת קידושין אבל התנו עתה קודש לאחר זמן ולא הוכירו התנאים לא דברים הנקנים באמירה הם. מוס' כתובות קט. ב. בירושלמי (כתובות וזכוריו ה'א) אבל לא אח ע"י אחרות ולא אשת ע"י בתה ואפי' היא קטנה, ובלבד מן הנשואין הראשונים אחיא כר' חנינא המשיא את בנו בבית זכה בנו בבית הראשונים וכן כתב רמב"ם (אישות פכ"ג ה' יג'). מוס' ה"ל"ט. וע"ע מוס' כתובות קט.

תוס' ר"י הזקן

הייה דכסף. שאינו צריך לציות צורת הכסף או להתוכי לשמה. יציאה בעינן לשמה. דכתיב וכתב לה לשמה. שלא מדעתה. שלא ידעה האשה כשכתבו ונתנו לה ונתרצית. דעת מקנה. בטט היינו הבעל, ובקדושין האמה שהיא מקנה עצמה לו. פסיקתא. שפוסקין על עממן לות לחן. ואע"ג דהתלחא בלא טעמא, אין מלוה על פה ולא תהוי מלוה בשטר. ופסקו הדיין"ף והר"ם זיל [אישות פ"ג ה"ד] דאניה מקודשת, דרב אשי אוקמה בפ' הגושא [כתובות קב, ב] בשטרי אירוסין ממש, ומדעת שניהם מהאיש ומאהשה קאמר. וכתב רבינו תנאל וקיי"ל כרב פפא ורב שרביא, ויש מי שפסק כרבא ורבינא והדרבן צ"ע. ע"כ. והיא בעולת בעל. אית דגריס, כי ימצא איש שוכב עם אשה בעולת בעל [דברים כב, כב]. כעודה. כלומר וכי נאמסת בהרייתא דתני רבי, מה צורך ללמוד ממקום אחר. דקדיש ובעל. דתרייהו בעינן, דכתיב כי יקח והיינו קדושי כסף. בעולה היא. ובתנן היא. שלא כדרכה.

עג א מיי פ"א מה'ל גירושין הלכה א סמג עשין מה טוש"ע אה"ע סמנ קלל סוף א:
עד ב מיי פ"ג מה'ל אשות הלכה ד סמג שס טוש"ע אה"ע סי' לב סוף א:
עה ג מיי שס הלכה ד סמג שס טוש"ע שס:
עו ד מיי פכ"ד מה'ל מלוה הלכה א סמג עשין דז טוש"ע אה"ע סי' לב:
עז ה מיי פכ"ג מה'ל אשות הלכה יג ופ"ו מהלכות זכיה ומתנה הלכה ז סמג עשין מה טוש"ע אה"ע סי' נא:
עח ו מיי פ"ג מה'ל אסורי ביאה הלכ' ו:

תורה אור השלם

- יציאה מביתו וקבלה וקנינה לאיש אחר: דברים כד ב
- כי יקוצא איש שכב עם אשה בצלת בעל ומתו גם שניהם האיש והשכב עם האשה והאשה ובערת הךע מישקאל: דברים כב כב
- כי יקח איש אשה ובקלה וקדה אם לא תתמצא חן בעיניו בי מיא קה ערות דבר וכתב לה ספר כריתת ונתן בקדה ושלחה מביתה: דברים כד א
- אם אחרת יקח לו שארה כסותה ונתנה לא יקרע: שמות כא י

מוסף רש"י

הריה. קידושין שהסיה צתן עלמה לצעל (גיטין כא:). אף הריה בעינן באשה. הויה דשטר צענן לשמה שהרי עיקר מה ששטר קונה צניהס מתאן לנדנו ממלחמא הויה לטילה (ש"י ד"ף). היות להדרי משקנין. והיתה לאיש אחר (דברים כד) כל היות קדושין צמשמם, כסף ושטר וצילה (כתובות טז). ושלא מדעתה. לא צעינן מיניה מדעתה שהרי את האשה כותם מתגרשת (טס). מה יציאה לשמה ושלא מדעתה. לא צעינן מיניה מדעתה אף האשה נעל שמקנה את האשה לעלמה צגט זו, אף הריה בעינן דעת מקנה. והיא האשה שמקנה את עלמה לצעל צשטר זה (טס). מדעת שניהם. אכי התנן ואכי הלכה (רשב"ט סטז). שטרי אירוסין וגשואין ממש. שטר שמקדש זו את האשה. הוי את מקודשת לי סתם צשטר ומוסר לה. ואשמעינן דלדין לכתוב על פיה, דכרצ פפא ורב שרביא דלממי כתבו שלא מדעתה אינה מקודשת (כתובות קב), וגשואין, כתובה (רשב"ט ב"ב קטז). וכדרב גידל. סכות מנא זה צשטר (פז"ק יח). כעורה זו ששנה רבי. כלומר וכי מוכעתה היא צעינן משנה זו ששנה רבי (פולין קטז). הראשון בסקילה וכולן בחנק. דגצי סקילה לצדו כתיב, וקרא ימירא הוא למעוטי כי הוי גושא, דאף על גב דקרינא ציה צתולה, אין צסקילה אלל אחד מהס אותו ששכב עמה לצדו, דהיינו ראשון צצילתו היתה יחידים (טנהדרין טז). שכן דקוקה ועומדת. לזה מממם קידושי המת ואין ציהא צהא אלל לגמור, אלל קנין דמעיקל לא (לעיל ד:). לאחרת. לקיחת קדושין (קטן טז). בר אהינא אסברה לי. הצינו דצר זה שכולני להציא לו ראהי מן התורה (קטן נא). כי יקח איש אשה. דהיינו קידושי כסף דגמנינן לכו קיחה קיחה, וכתבי ובעלה, דצעינן ראויה לעלמה (לעיל טז).